

P. Vayreda

Santa Maria del Mont

Butletí Mensual

Any V

Desembre de 1932

Núm. 56

XAMPANY GELAMA

Caves a VILAJUIGA (Girona)

Avis d'Administració

Preguem a tots els subscriptors que per tal de normalitzar la marxa de la nostra Administració, vulguin posar-se al corrent de llur respectiu abonament, a fi de què no ens haguem de veure obligats a suspendre la remesa del BUTLLETÍ.

L'import de la subscripció el poden fer a mans del capellà del Santuari, del Sr. Director del nostre BUTLLETÍ, o bé enviar-lo per Gir Postal o segells de correu al nostre representant a Girona que és Mn. Josep Oliver, Prev., carrer de Sant Francesc, núm. 9, on hom es pot dirigir per tots els afers d'administració. També es poden pagar les subscripcions a les llibreries de Joan Geli, C. Albareda, i de Francesc Geli, C. Argenteria. Girona.

SANTA MARIA DEL MONT

Butlletí mensual

Director: PERE VAYREDA I OLIVAS

Preu de subscripció: 2 pessetes l'any.

Número solt: 20 centims.

Anuncis a preus convencionals.

(Amb llicència eclesiàstica)

L'ALEGRIA NADALENCA

Les festes nadalenques obren un parèntesi d'alegria en mig de les trifulgues d'aquest món. La influència del Cristianisme en el transcurs dels segles ha estat tan gran, que àdhuc després de les més grans deformacions del seu esperit acomplertes per la prevaricació humana, encara en resta una substància incommovible que testimonia davant dels qui fugiren de la cleda cristiana la gran força espiritualitzadora de la nostra Religió.

L'alegria del Nadal ha estat certament deformada i estrafeta, però en el fons hi resta el fet d'alegrar-se la humanitat pel gran esdeveniment que la Religió commemora aquests dies; la vinguda al món de l'Home Déu, el compliment de la gran promesa de la Redempció, la realització de la divinal conxorxa entre la Divinitat i la Humanitat per tal d'eleva, dignificar i purificar aquesta amb la gràcia santificant que és allò que ens ha de donar ales per a volar a les altes regions, on l'esperit fruità, reposarà i trobarà satisfetes les seves fretures.

Les festes Nadalénques són, és clar, en primer lloc a llaor de Jesús Infant, però, en elles, no hi és pas negligida la glòria de la seva Mare Santíssima, i aquesta ja sabem que és la Verge Maria, la celestial senyora que en milers d'indrets del món cristià rep constantment el testimoni de veneració dels fidels cris-

tians que estan posats a l'ombra del seu mantell protector.

Així doncs, els devots de Santa Maria, hem de donar també lliure curs a les nostres manifestacions de santa joia en aquestes diades. L'auriola que irradia de l'estable de Betlem, té al bell mig tres figures excelses: el Bon Jesús, la Verge Maria i Sant Josep. I com n'és de tendre l'esguard de Maria en contemplar el seu fill nou-nat! Com apareix il·luminada la seva faç animada pel pressentiment de les grans gestes que el seu tendre fillet acomplirà en el temps! Com batega de joia el seu cor en veure's mare del Redemptor i així associada a la gran obra que aquest acomplirà en el món!

Heu's ací els motius, que en considerar l'essència de les commemoracions que ens proposa la Litúrgia d'aquests dies, han d'alegrar el nostre cor de cristians fidels.

L'ERMITA DEL MONT

(Continuació)

La festa major de Sous, que acabo de veure el dia de Sant Llorenç, ha sigut ben senzilla. Els seus parroquians, que hi eren tots amb alguns convidats quiscun, no omplien pas un terç de la reduïda església. Aquesta és ben desmantelada i pobra; més la pavordessa l'ha escombrada per la festa, l'ha regada i ha escampat una faldada d'espígol que ha collit venint de casa seva; ha tret el sobretaula amb puntes llargues de la corcada calaixera, i les floretes i pitxers de l'armari, i en aquests, a falta de flors de jardí, hi ha posat flors de Sant Joan i corones de rei collides en el cingle de Roca Pastora. Els sacerdots veïns, el senyor rector, ajudat de pagesos i pastors, han cantat ofici. A l'ofertori, l'obrer s'ha presentat al temple amb una coca rodona, més ampla que un plat regular, voltada d'altres nou coques petites com el puny, totes elles amb un brot d'aufàbrega plantat al mig, com un arbre petit que li donava flaire i bellesa. Les ha pujades al chor dins un paner cobert amb un mocador blanc brodat, i a mí m'ha tocat la de beneir-les amb aquella hermosa oració de la litúrgia: *Domine Jesuchriste, panis Angelorum, panis vivus æternæ vitæ, benedi-*

cire dignare panem istum, sicut benedixisti quinque panes in deserto: ut omnes ex eo gustantes, inde corporis et animæ percipiant sanitatem.

A l'últim Evangeli n'ha posat un a cada banda de l'altar, per al celebrant i l'acòlit; n'ha donat un a cada sacerdot i secular dels que hi érem al chor, la coca grossa ha sigut repartida als fidels, a petits bocins, en fer-los besar la pau.

Cada veí dels de Sous presenta al seu sant patró un tortell de tres mesurons de xexa, cobert de pessics, fulles, pinyes i petits llagardaixos sense cames, i fan prou per l'escultura que han estudiada les pobres dones d'aquestes masies. Després de l'ofici s'encanten a *qui diu més*. Davant el que fou monestir raja abundantament la *Font dels Monjos*. Un vell del país em digué que en temps antic no hi era; mes que, passant per allí uns perseguidors de moros, no em sapigué dir qui, sentiren una gran sed, i exclamaren: «Si Déu ens fés la mercè d'un poc d'aigua». I en el mateix instant veieren sortir aquesta font de la terra.

Ara que hem vist les runes del monestir de Sous, anem a veure sa gentil fillola, la capella de Nostra Senyora del Mont, en què viu encara i viurà centúries, si a Déu plau, quelcom d'aquella casa santa, on diu la gent que venien a batejar i a enterrar els cristians de tota aquesta terra, fins a Olot; i tot això pel preu que ho he comprat vos ho venc, sense guanyar-hi una paraula.

Pujant al santuari per la banda de Besalú, en arribar a la cima es veu, sobre una capelleta, que hi ha un forat en la roca de l'esquerra: allí fou trobada per un bou l'hermosa imatge de Nostra Senyora del Mont. Això fou, segons Alsius, en el segle XIII, i no fou venerada en el temple del monestir fins el XIV, en què, veient créixer en el país la seva devoció, l'abat Bernat féu construir el temple actual en el bell cim del turó, donant-li per trono, perquè la que havia d'ésser Reina de l'Empordà fos vista de tots els pobles i masies el seu reialme.

Sobre aquesta fundació rodola per aquí una tradició popular, que, encara que ningú no ho hagi fet, val la pena d'escriure.

Una persona principal, no sabem si l'abat de Sous, tingué un somni de què havia de fer una capella a aquesta veneranda imat-

ge en una altura. Féu avisar els mestres de casa, i la capella es començà en el pla de Solls, que es entre Sous i l'actual santuari. L'endemà trobaren les eines en el cim de la muntanya. Tornaren a treballar, i succeï el mateix, fins que deixaren els fonaments de l'obra per començar-la on la Verge la volia.

El temple és bisantí, d'una sola nau, coberta amb volta de canó. Es tota d'acarreu, més sense cap ornament ni motllura per dins ni per fora. Unicament del timpà destruït del portal en resta un àngel de pedra amb un bordó a les mans i amb les ales mig plegades, en l'actitud en què el solen pintar en el misteri de l'Anunciació.

El frontis estava cobert d'una ala de groxudes lloses, formant un bordonet de mitja canya: les enarbolà una forta tramuntana, fent-les voleiar com fulles per sobre la muntanya. Ara les pluges ajuden al temps i als llamps a destruir la cara, algun dia hermosa i escaiguda, de l'edifici.

Tres soles finestres hi ha en la part antiga del temple, i són d'uns quatre dits d'ample. Més que finestres semblen espitlleres per on la llum aguaita sense poder entrar. Com aquell antic ermità que sortia de la celda amb els ulls closos perquè el món exterior no el distraqués de l'interior en què vivia, el temple cristià, que té dintre son cor el Criador del món, ¿per què necessita obrir els ulls davant un carrer o un passatge, per bonic i meravellós que sia?

Entre els senzills retaules i presentalles amb què els devots mostren a la Verge l'agraïment que pels seus favors i miracles li deuen, són dignes d'atenció cinc formosos quadros de distintes dimensions provinents de l'altar antic, tirat a terra no fa gaire per qui devia haver-lo estotjat com una joia. La ignorància fa en nostre temps el que els iconoclastes feien en altre.

La santa imatge és de marbre de Beuda, semblant a l'alabastre de la pedrera d'on sortí l'altar major de Castelló. La seva estatura és mitjansera. Seu en un dau de roca. El simbolitza de la manera més poética la seva posició incomparable al cim d'aquest pedregós turó. La seva cara és agraciada i hermosíssima. Té les galtes rosades, el nas ben perfilat i els llavis plens d'amor. El

seient de roca queda mig cobert amb el seu mantell, que li baixa fins als peus. Sobre el mantell duu una toca que li arriba fins sota les espatlles en artístics plecs. El seu vestit està molt ben plegat també, i deixa veure en la mànega esquerra un rengle de botonets, que semblen un enfilall de perles. Amb ella sosté el seu santíssim Fill, eixerit infantó, que seu sobre la seva falda. Amb l'altra mà beneïda sosté un ram de monja lligat amb uns rosaris. El bon Jesuset està de peus sobre el genoll esquerre de la Verge, i mostra en sa mà un llibre, mentre amb l'altra dóna la benedicció.

L'espectacle que es descobreix, tant des del terrat de la casa com des del Pedró, que està al cap de la serra, darrera el santuari, és meravellós. Des d'ací es veu tota la serralada del Pireneu, des de Puigmal fins a la mar, renglera d'enormes muntanyes, des de ací semblen dominades per l'ample i alterós Canigó. Aqueixa té a llevant les de Massenet de Cabrenys, que amb els seus marlets, recorden les de Montserrat; les Salines; el coll de Panissars, dominat pel castell de Bellaguarda; Requesens, trono de la Verge d'aquest nom, a la qual demanen els figuerencs la sanitosa tramuntana; el coll de Banyuls, per on passaven fa trenta anys, a rua feta, els contrabandistes; les dues muntanyes de Sant Pere de Roda i Pani, aquesta ficada de peus dintre la mar de Roses. Davant eixa filera de gegants n'hiha una altra de menys important, però que no és pas de recatens: Bassegoda, Montnegre, de França, les cingleres de Sant Aniol, i altres que s'allunyen cap a trobar el turó de Sant Antoni i el Taga, formant l'antemural dels Pireneus.

A ponent més ençà del formidable Pedraforca, es veu arrencar d'aquesta cordillera la de Santa Magdalena fins a les Osques de Cabrera; aquí es torç cap a llevant envers el santuari de la Salut, lligant-se amb la serra de Santa Cecília, per formar totes dues plegades el promontori del Far, que sembla una nau de llarga proa que surt d'entre les serres, sobre l'extranya mar de verdor de les Guilleries. La serra de Santa Cecília, allargant-se cap a llevant, va trobar la de Finestres, que trencada i oberta, és ben mereixedora del nom que el poble li ha donat. Aquesta muntanya és una branca de Rocacorba, que, encara més alta, sembla una al-

zina soperba que escampa a l'entorn les amples arrels del Puigarnol, Camós i Puigsurroca. Damunt de totes i del Montnegre, es veu, allà d'allà, torrejar el Montseny, com si diguéssim el centre de les muntanyes de Catalunya.

Les altes i llarguerudes Gavarres tanquen al sud-oest el magnífic anfiteatre de muntanyes al fons del qual es troba la del Mont Bagur, i les Escales d'Aníbal es veuen negrejar més a Orient, i les dues viles que s'hi enfilen blanquejen com dos tudons, quiscun en son arbre.

Quantes dotzenes de pobles i viles es veuen des d'aquest incomparable mirador, des de Figueres, la reina del pla, fins a la immortal Girona, que recolzada a la serra dels Angels, sembla repassar el compte de les seves glòries, tot enmirallant-se en el Ter, que corre a les seves plantes! Més ençà es veu Banyoles, amb el seu hermós estany, flor d'aquest paisatge, que el perfuma amb la dolça flaire de la seva fe i amb l'aroma de les seves primitives tradicions. A l'altra banda de la plana, atravesant la cinta del Fluvià, que la divideix, s'ovira un altre estany, i es el de Castelló, on se sent el misteriós *bruel* del parell de bous que s'enfonsaren amb el seu amo, en càstic de la seva avarícia. Part d'allà, un xic a ponent, s'ovira amb prou feines Empúries, que a un costat del golf sembla mirar amb enveja a la seva germana Roses renàixer de les seves runes de l'altre costat.

Més ençà d'aquesta bella escampadissa de pobles, més ençà de l'Empordà de la seva Garrotxa, al peu del Mont, mostra encara algun dels marlets de la seva corona, Besalú, la pàtria del comte Tallaferro, tan gran com oblidat de la musa catalana. Més cap al nord es veu Argelaguer, la pàtria de Sant Damàs; Castellfullit, poble que se n'és pujat, com una cabra, al cim d'una roca, i, part d'amunt, Olot, més atrevida encara, asseguda entre les boques de volcans apagats, i a les plantes de la seva patrona, la Verge del Tura.

Mn. JACINT VERDAGUER

Santuari de Nostra Senyora del Mont, 1884.

EXEMPLES DE FÓRA**L'ESGLÉSIA A FRANÇA**

Les esglésies, a França són la cosa més preada per aquell admirable poble fidel. Avui, l'església és d'ells; ells la mantenen; les noies cusen, cuiden, renten i planxen els ornaments; elles guarneixen els altars; elles cerquen pel veïnat almoines per a la lluminària; elles visiten amb tota caritat, con sacerdotesses, els pobres malalts; elles pregunten pels morts; elles feren gravar en marbre i amb lletres d'or els noms gloriosos dels feligresos que caigueren a la Gran Guerra, i aquella lauda que trobareu a totes les esglésies de França recorda llur nom i llur sacrifici. L'església, a França, és com si diguéssim el llibre d'or, el llibre d'honor, on s'anota la vida del poble. Ara l'església és ben bé d'ells, dels bons francesos; no és de l'Estat. I és per això que el bon francès se l'estima, la cuida i manté el culte a Déu atenent a les necessitats dels seus sacerdots.

Oh, si els bons catalans ho sabéssim entendre... Oh, si sabéssim entendre el que és estimar l'església nostra, l'església, que és tota nostra i no pas de l'Estat! Com més lluiria l'església nostra en mans del nostre poble que no pas protegida per l'Estat usurari...

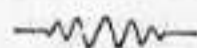
MACARI GOLFERICHS

:: NOTICIARI ::

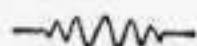

A totes les parròquies de la contrada s'ha celebrat amb gran solemnitat, com és de llei, la festa de la Puríssima Concepció, la «festa de les noies» com en diu el poble per tal com són les pietoses filles de Maria les qui a tot arreu tenen cura d'organitzar-la.

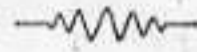

Hem de constatar la importància insòlita de les pluges d'aquest mes. Tots els rius de les nostres comarques han sobre-eixit fins a un nivell poques vegades assolit, i han causat veritables estralls sobre tot a les terres planes de Castelló, Torroella, i altres indrets de l'Empordà, on les aigües no trobaven aturador i ho inundaren tot.

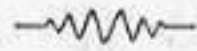
Les pèrdues materials que aquest flagell haurà ocasionat són de gran importància.

—Heu's ací tres prestigis pairals que donen fesomia pròpia a la nostra terra. Per la taula, pa de blat; per la llar, llenya d'alzina i per la petaca del bon fumador PAPER CARLETS.

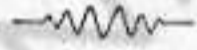
Els dies 30 de novembre i primer d'aquest mes s'han celebrat amb gran animació les festes majors dels pobles de Llorona, Serinyà i Borrassà.

Llegim a la premsa que com els altres anys s'han organitzat importants concursos de Pessebres a Olot, Figueres i Girona.

Necrològiques

El dia 10 de desembre a la parròquia de Beuda es celebraren funerals en sufragi del vellet Bartomeu Cuffí, la fotografia del qual publicava aquest Butlletí amb ocasió de l'homenatge a Mn. Verdaguer celebrat al nostre Santuari el juny passat.

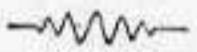
No fa gaire que també traspassà d'aquest món a Beuda Martí Font del mas «La Vall» qui s'adormí en la pau del Senyor invocant repetidament la Mare de Déu del Mont.

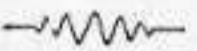
Hem de registrar amb pena la mort de l'exemplar i culte sacerdot català de l'altra banda del Pireneu, Mn. Caseponce, oriund de Castellfullit on encara el cognom Casaponsa hi és ben viu.

Mn. Caseponce residia a Ceret, i era un literat i folk-lorista de gran renom. Un any fou Mantenedor dels Jocs Florals de Barcelona.

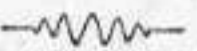
R. I. P.

El 15 de aquest mes han tingut lloc els funerals en sufragi de l'ànima d'Anton Torrent (Biel) entusiasta que fou del nostre Santuari.

La premsa ens dona la trista nova del traspàs del malaguanyat rector d'Avinyonet Mn. Ricard Soldevila. E. P. D.

Unes quantes veïnes de Camallera anant d'excursió per la muntanya de Sta. Magdalena de Terrades en trobar-se separada del grup una d'elles nomenada Maria Teresa de 17 anys tingué la desgràcia de caure en una timba de més de 60 metres de fondària on morí sobtadament.

Pensió CAMPÍ

(antic «refectorium» del
Casal de l'Exercitant)

CANUDA, 4—BARCELONA

a càrrec del fondista

GERONI CAMPÍ

Habitacions amb aigua corrent

Quartos de bany — Dutes

Abonaments

Apats a 3, 4 i 5 ptes. (vi comprès)

Cèntrica - Seriosa - Econòmica

Canuda, 4 — Telèfon 22931

(Antic Casal de l'Exercitant)

No en cerqueu d'altra en anar a
BARCELONA

ÒPTICA SOLÀ

RAMBLA LLIBERTAT

GIRONA

BINOCLES DE LES
MILLORS MARQUES
BAROMETRES, TER-
MÓMETRES, HIGRÓ-
METRES I ALTRES
APARELLS PER ALS
EXCURSIONISTES

OBRES DE PERE VAYREDA

EL PRIORAT DE LLADÓ
I LES SEVES FILIALS

SANTA MARIA DEL MONT
(NOTÍCIA HISTÓRICA D'AQUEST
SANTUARI)

ES VENEN A TOTES
LES LLIBRERIES

SANTA MARIA DEL MONT

BUTLLETÍ MENSUAL

FRANQUEO CONCERTADO

Masó, imp. — Girona

GUIX

d'en Noguer de Segaró

Guix blanc d'alabastre

Alabastre en blocs per a escultura

Fàbrica: **SEGARÓ**

BESALU (Girona)

Agent de vendes: **CASA AYMAR**

SANT CELONI

Telefon, 5